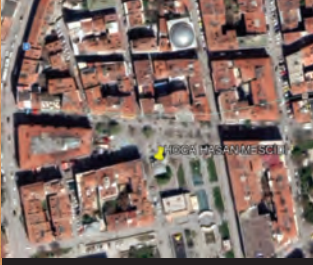

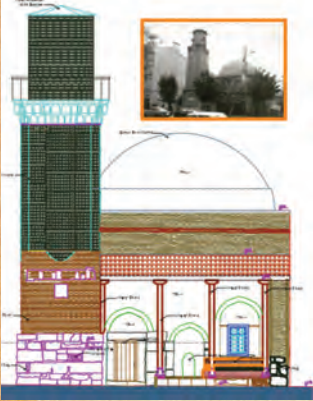
KONYA

HOCA HASAN MESCİDİ

**Erdal Tomar Konya Rotary Klübü Üyesi
Mimar ve Sanat Tarihçisi**

**Yapının konumunu
gösteren harita**

**Yapının üçüncü
dönem kuzey
cephesinin çizimi**

Hoca Hasan mescidi Meram ilçesi, Abdülaziz mahallesi, No:15'de Kazım Karabekir Caddesi ile Hayat Sokağı'nın kesiştiği köşede yer alır.

Ancak İbrahim Hakkı Konyalı mescidin yerini Beyhekim mahallesinde, Mehmet Önder ise Hoca Hasan mahallesinde olduğunu belirtmektedir. Yapı günümüzde Kazım Karabekir Caddesi ile Kadı Mehmet Paşa Sokağın kesiştiği köşede yer almaktadır. Yapının kitabesi olmadığı için ne zaman yapıldığı ve kim tarafından yaptırıldığı kesin olmamakla birlikte, Konyalı Hoca Hasan tarafından XII yy sonu XIII. Yüzyılın başlarında yaptırıldığı tahmin edilmektedir. Günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün mülkiyetinde olup mescid olarak kullanılmaktadır.

Kitabesi olmayan yapının ne zaman yapıldığı ve kim tarafından yaptırıldığı kesin olmamakla birlikte, Konyalı Hoca Hasan tarafından XIII. yüzyılda yaptırıldığı tahmin edilmektedir. "Hoca Fakih'in Mamuresi yapılırken

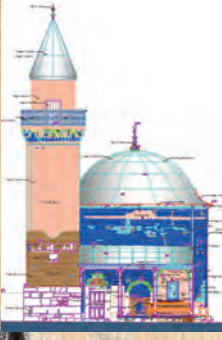
karşısındaki Köle Hasan Kervansarayı vardı, hâlâ da vardır. Şu halde Hoca Hasan Mescidi; Konya'nın belki de ayakta kalarak bize kadar gelebilen en eski Selçuk eserlerinden birisidir. İyi muhafaza etmemiz lâzımdır. Şimdi kütüphane olarak kullanılan ve Gözlülü Hacı Halil Ağa tarafından yenilenen camiye vakıf tesis eden zatın adı da Hacı Hasan'dır, fakat bu Hacı Hasan vakfiyesini h.1077-m.1666 yılında yaptırdığı için mevzuumuz olan âbide ile hiç bir alâkası yoktur. Konya Vakıflar Müdürlüğü'ndeki 5 numaralı defterin 224. sahifesinde Hızırilyas (Oğulbey) Vakfiyesi ve bu vakfın gelirleri tespit edilirken Konya'da Ebu'l-Fazl (İplikçi) Camii yanında bir Hoca Hasan Mescidi'nden bahsedilmektedir. Hoca Hasan bu vakfiyede Sultani şeklinde tavsif edilmiştir. Oğulbey'in Hızır İlyas adına yaptığı tesisin vakfiye tarihi 646 olduğuna göre bu tarihlerde Hoca Hasan Mescidi varmış demektir. Şu halde; Konya'da iki Hoca Hasan Mescidi vardır. Tariflerine göre ikisi de bu zatın idi. Birisi yıkılmış, birisi ayakta. Yine Konya Vakıflar Müdürlüğü'ndeki 4 numaralı defterin 177. sahifesinde h.853-m.1449 tarihli Arapça bir vakfiye vardır. Bu vakfiye ile Hoca Hasan İbn El-Hac İshak İbn Bayezidi'l-Konevî; Abdü'l-mü'min Mescidi'ni tamir ve tecdit ettirmiştir ki bu da başka bir Hoca Hasan'dır."

Yapının cephelerine bakıldığında farklı dönemlerdeki müdahalelere bağlı olarak pencere yerlerinin ve şekillerinin değiştiği görülmektedir. Harim mekanına yapılan kadınlar mahfiline bağlı olarak doğudaki özgün pencerenin kapatıldığı ve farklı bir pencerenin açıldığı eski fotoğraflar ve yapıdaki dilatasyon izlerinden anlaşılmaktadır. Bunun akabinde son cemaat yerinin ahşap latalarla kapatıldığı görülmektedir.

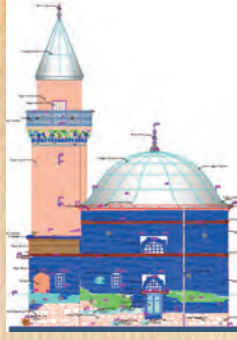
Hoca Mescidinin dönemsel kronolojisine bakıldığında üç farklı

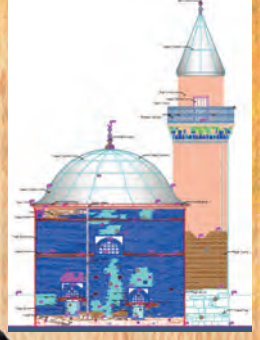
Yapının
kuzey
cephesinin
çizimi

Yapının
batı
cephesinin
çizimi

Yapının
güney
cephesinin
görünüşü

dönem içerisinde değerlendirmenin mümkün olacağı bu dönemlemede yapıdan gelen izler ve sıva raspaı sonra ortaya çıkan dilatasyon hataları yani mimari kalıntılara bağılı olarak verilerin analizlerinin yapılması ile oluşturulmuştur.

Yapının plan bazlı dönem kronolojisine bakıldığında harim mekânında pencere oranları dışında herhangi bir değişikliğin olmadığı görülmektedir. Bunun dışında yapının birinci dönemi ile ikinci dönemi arasında önemli değişikliklerin olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümle ilgili Erol Yurdakul: yapıya asıl girişi bu kemerli bölümden olduğu günümüzde girişi sağlayan kapının ise pencere olduğunu belirtmiştir. Bu dönemde sandukanın olmadığı, sandukanın yapının yapılmasından sonra buraya geldiği yorumlanmıştır. Yerinde yapılan incelemeler neticesinde günümüzde girişi sağlayan mermer söveli kapının üstündeki lentonun betonarme olduğu ve bu bölümün yükseltildiği harim mekânındaki sıva raspaında da bu bölümle ilgili bir tadilatın olduğu anlaşılmaktadır. Restitüsyon projesinin I. Döneminde ifade edilmektedir.

Yapının
kuzey ve
doğu
cephesinin
görünüşü

Yapının
ikinci
dönemdeki
pencere
oranlarının
belirlenmesi

Minare
şerefe altı
mukarnas
ve çinilerin
görünüşü